

Naročnine listu: Celo leto 80 din., pol leta 40 din., četrt leta 20 din., mesečno 7 din.
Izven Jugoslavije: Celo leto 140 din. Inse-
rafi ali oglasila se zaračunajo po dogovoru;
pri večkratnem inseriranju primeren popust.
Upravišтво sprejema naročnino, inserate
in reklamacije.

STRAŽA

Neodvisen političen list za slovensko ljudstvo

Poštnina plačana v gotovini

STRAŽA izhaja v ponedeljek, sredo in petek.
Uredništvo in upravišтво je v Mariboru,
Koroška cesta št. 5. Z uredništvom se more
govoriti vsaki dan samo od 11. do 12. ure.

Rokopis se ne vračajo.
Nezapri reklamacije so poštnine prosta.
Telefon interurban št. 113.

118. števil.

Maribor, dne 18. oktobra 1924.

Letnik XVI.

Zarotništvo korupcijonistov.

Za hrbtom vlade je njen član vojni minister general Stevan S. Hadžić podal demisijo. Za to demisijo so poprej vedeli v radikalskem klubu, kot pa v predsedništvu vlade. Generala Hadžića je Davidovičeva parlamentarna vlada za to napravila za ministra, ker je to mesto že enkrat pred leti zavzemal, ko so bili na vladi zastopniki iz vseh treh delov države, — in ker se je mislilo, da ima mož še od tedaj več smisla za sporazumno in parlamentarno vladanje države. Pričakovano razumevanje bi pač lahko imel, a izkazalo se je, da ga nima. Pri nas se je že čisto izkazalo, da imajo generali, če ne vsi, pa vsaj večina, — svojo posebno organizacijo in politiko. Tej politiki se je podvrgel general Hadžić hote ali ne hote. To se ne bo dalo dognati in za to je boljše, da se načelno vprašamo: kaj ima sploh general opraviti v parlamentarni vladi? — Odgovori, da so generali v vladi po tradiciji, po potrebi, kot strokovnjaki in kot nepolitiki, nikjer drugje in tudi pri nas ne držijo.

Parlament je od ljudstva izvoljen zastop ljudstva in kar sklepa parlamentarna večina, sklepa v imenu ljudstva. Pravico govoriti in sklepati v imenu samega sebe vladajočega ljudstva ima torej samo od ljudstva izvoljeni poslanec. Vlada pa zopet ni nič drugega, kakor od izvoljenih poslancev navadno po večinskem principu sestavljen izvrševalni organ parlamenta. — Parlament sklepa in odločuje, vlada pa izvršuje sklepe parlamenta po svojih organih. Dosledno tem principom ne more sedeti v vladi nihče drugi kakor od ljudstva izvoljeni parlamentarci, oziroma od parlamentarne večine v »parlamentarni izvršilni organ« ali v vlado designirani poslanci. Da je temu res tako, nam dokazujejo sestavi vlad v vseh demokratičnih državah, kjer so civilisti tudi vojni ministri in prav dobro vodijo svoje posle. Da bi posebej pri nas v vlado prihajali generali samo kot strokovnjaki ter da ne bi vodili politike ne na vladi in ne drugače, je pa že sto in stokrat ovrženo iz sedanjosti, bližnje in daljne preteklosti ter ugotovljeno, da generali več kot preveč politizirajo in da je to politiziranje za državo in razne njene činitele silno nevarno. Tozadevna tradicija je žalostna in slaba.

General utemeljuje svojo ostavko s tem, da ne more biti član vlade, katero podpira HRSS. Ta stranka pa generala ni niti malo motila in vznemirjala do sedaj ves čas od 27. julija, ko je bil zasedel vojno-ministrski sedež. Razna znamenja so pa razodevala, da je bil minister-general svoji vladi tuj, zaupen in uslužen pa vodstvu P. P. politike. V prvem mescu Davidovičeve vlade so že napovedovali radikalski listi: »General Hadžić bo odstopil!« — Vlada je to dementirala, general je pa molčal in tudi radikali so prenehali s svojim napovedovanjem, ker so imeli v programu še razne druge stvari. Meneč, da Hrvati kot republikanci nečjejo v vlado monarhijske, so začeli vpiti, da je vlada na slabih nogah, ker v njej ne sodelujejo in ne nosijo soodgovornosti hrvatski poslanci. Da se to sicer nepotrežno vpitje uduši, so bili Hrvati povabljeni v vlado in zgodilo se je zelo nepričakovano in neljubo za radikale, da so Hrvati takoj sklenili odzvati se povabilu po vzgledu republikanskih strank, ki sodelujejo v čisto parlamentarnih vladah drugih monarhij v Evropi. Sedaj so radikali zopet napeli vse sile, da se prepreči sodelovanje Hrvatov v vladi meneč, da bodo Hrvati — jezni, ker se jih je tako dolgo vodilo za nos, — nastopili proti Davidoviču. Pa tudi to se je izjalovilo. Hrvati so rekli: Ker nismo silili v vlado, nas nič ne jezi, če se nas ne potrebuje. Davidoviča in njegovo vlado pa hočemo v parlamentu podpirati od začetka do kraja.

Radi vsega tega so hoteli radikali napraviti vladi kako nepriliko še pred parlamentom in to še posebno radi tega, da svoje glavarje rešijo pred zaslužen obsojbo in ječo. Po generalski družbi so pritisnili na ministra-general, da bi vlado iz delne krize spravili v popolno. Pripravljeni imajo še poseben adut — »srbsko-nacionalnega konventa«, to je protestni izstop iz skupščine vseh poslancev Pašičeve radikalne in Pribečevićeve samostojne demokratske stranke. Teh vseh bi bilo komaj okrog 130, pa bi jih gotovo mnogo priteklo nazaj v skupščino po »pare«. Pašič je namreč znan skopuh ter bi dajal zelo picle dnevnice svojemu »konventu«. Vsi radikali pa le niso kradli, da bi lahko brez plače zborovali v »konventu« in končno bi jih tudi ne mikalo, identifikirati se z onimi »partijskimi« tovariši, ki bi bili obtoženi in obsojeni radi korupcije in tatvine državne imovine. Radikali so imeli poprej Radiča za veleizdajalca, ker je bil s svojimi poslanci doma, sedaj pa naj bi bil za spremembo Radič v skupščini »veleizdajalec«, radikali zunaj skupščine pa »veledržavotvorci«.

Vse to je na svetu brezprimeren slučaj zarote nazadnjakov in korupcijonistov, ki postajajo revolucijonarni za to, da branijo korupcijo in sebe pred ječo. — Zgodovina ne pozna slučaja tolike pokvarjenosti, kot jo kažejo radikali in Pribečevi.

Politični položaj.

Seja narodne skupščine. Sobotna seja narodne skupščine je potekla mirno in je sprejela nujnost predloženega zakona o pobijanju korupcije in invalidskega zakona. Da bi javnosti natrosili pesek v oči, so tudi Pribečevićevi demokrati predložili svoj projekt zakona o pobijanju korupcije kot nujen. Če bi bila vladna večina ta predlog odklonila, bi bilo otežkočeno normalno poslovanje in tako sta se oba predloga sprejela kot nujna. Zdražbo in hrup sta skušala delati med sejo edino le Pribečevi in radikal Kobasica s pomočjo zagriženega Velesrba Majkiča in nekega Popoviča, pa je bilo vse zastoj, ker so se vsa izzivanja odbila ob miru vladne večine in ob rezerviranosti večine radikalov. Ob zaključku seje se je čulo par vzklikov: Živela vojska, doli z vladno! Pašiča na seji skupščine ni bilo, a kljub svoji boleznosti se je tik poprej le udeležil seje radikalskega kluba. Na tej seji je on sam izjavil, da se je položaj zelo izpremenil in da bo treba tudi radikalom žrtvovati razne strankarske interese. To je Pašič izjavil na to, ko je klub ugotovil, da želi krona razširjenje vlade samo z elementi, ki se strinjajo z glavno črto vladinega programa. Na skupščinsko sejo so prišli radikali pod vtisom te ugotovitve po večini prav mirni in ponižni.

Izjava o položaju vlade. Podpredsednik HRSS g. dr. Maček je izjavil belgrajskemu dopisniku »Jutrnjega lista« o sedanjem položaju vlade, da gre po njegovem mnenju za poskus nenadnega napada opozicije, ki je vplivala na Hadžića, da poda ostavko. Opozicija je pričakovala od tega koraka generala Hadžića za sebe ugoden rezultat. Za vlado ostavka vojnega ministra ne more imeti takih posledic, kakor si jih želi opozicija. Če se en minister ne strinja z vlado, se bo pa kdo drugi. Ostavko cele vlade bi povzročil lahko samo odstop ministrskega predsednika. Mi nismo nikdar govorili proti armadi kot ustanovi, ampak smo trdili le, da se vojaštvo ne sme vtikati v politiko, ker spada v vojašnico, v slučaju sovražnega napada pa gre armada na fronto. Znižanje števila vojakov je druga stvar. Tudi vojni sistem je nekaj drugega, kajti sistem narodne milice je točka našega programa kot vse druge točke. Sedaj pa ne gre za ta sistem. Kadar bo pa prišla ta zadeva na vrsto, ne bodo o njej odločevali generali, ampak parlament in krona. Na vprašanje, kako se bo rešila sedanja kriza, je dr. Maček odgovoril: »Tako, da bo imenovan nov vojni minister.« Na vprašanje, če bo potrebno ovreči trditve generala Hadžića, je rekel dr. Maček: »Ne bo treba, ker se proti HRSS od generala izrečena obtožba ne tiče generalov, ampak ministra notranjih zadev. Utemeljitev za svojo ostavko je general Hadžić pobral iz nekega članka zagrebske »Riječi«. Navedbe tega lista pa niso točne.« — Kakšno stališče zavzimate napram želji krona, da se sedanja vlada razširi v pravcu njene sedanje politike? — »Mi glede tega še nismo sklepali, nimamo pa nič proti temu, če se zberejo vsi elementi, ki so za sporazum.« — »Kateri pa so ti elementi?« — »Tega sam ne vem. Kar jih poznam, so v vladnem bloku. Če pa so taki elementi tudi v radikalni stranki, naj se javijo. O sodelovanju cele radikalne stranke ne more biti govora, ker se je stranka postavila na stališče, da »sporazuma nema.« Če pa kdo med radikali drugače misli, naj izstopi. Ne razumem, kako bi stranka mogla biti pod Pašičevim vodstvom proti sporazumu, pod vodstvom Ljube Jovanoviča pa za sporazum. Za časa Protiča je bilo isto. Isti ljudje, ki so prej glasovali za Pašičevo vlado, so glasovali za Protičevo, niso pa glasovali za sporazum iskreno, a ravno to je važno. Doslej je pokazal samo Nastas Petrovič, da je za sporazum. Vsako kraljevo željo bomo brezpogojno izpolnili. Vlada bo dopolnjena z vsemi elementi, ki so za sporazum. Tudi mi imamo možnost, da vstopimo v vlado. Mi smo predlagali, da se iz oportunizma naš vstop v vlado zaenkrat odloži z dnevnega reda. Če bo pa kralj želel, da vstopimo, se bomo odzvali. Sicer pa ne smatram vprašanje o proširjenju vlade za najnujnejše, ampak najprej je treba začeti in dokončati boj med poštenjem in korupcijo in ko bo zmagalo poštenje, se bomo lahko sporazumeli kot poštene ljudje.« — »A kaj pravite o vzrokih krize?« — »Mi ne smatramo, da kriza obstoji. Tudi ne vem nič o kakih pogojih, ki so jih nam baje stavili. Mi smo vse pogoje, ki jih zahtevajo zakoni in parlamentarizem, izpolnili.«

Kako zavrača Radič Pašič-Pribečevićeve spletke ob priliki demisije vojnega ministra Hadžića. Ravno ob času, ko so radikali in samostojni demokrati najbolj triumfirali z demisijo vojnega ministra Hadžića, je Radič po informacijah iz Beograda govoril v Zagrebu sledeče zanimive besede: »Bilo bi neobičajno in neparlamentarno, ako bi radi vojnega ministra, ki je neparlamentarna osebnost, podal ostavko celi kabineti. To bi bilo slično, kakor kadar pride v šolo učitelj in pravi otrokom: Danes ni šole! Gospod Davidovič, ne samo da ne more, ampak on tudi ne sme podati ostavke. Kaj takega je lahko storil Pašič, a nikakor ne Davidovič. Ta vlada je nastala radi vprašanja o korupciji. Mi smo do-

bili zupanje Evrope, ker je Evropa slišala, da hočemo tudi mi pobijati korupcijo. Po današnjih pozitivnih zakonih se korupcija lahko preganja in tudi jaz zahtevam, da se. Jaz sem že sporočil (v Beograd, op. ur.), naj reče Davidovič na dvoru, da hočejo monarhisti in mi republikanci braniti drugi ustavni faktor pred omni, ki hočejo, da ga pokažejo v javnosti kot zaščitnika korupcije. Mi vidimo, da hočejo ti nesrečni storiti vse mogoče, ker vedo, da bodo odgovarjali za dejanja, ki so jih zakrivali. Določeno je, da 11. t. m. pride pred skupščino zakon o pobijanju korupcije. V ponedeljek bo ta zakon izglasan, v torek bi oni (korupcijonisti) že naj sedeli v zaporu. To parlamentarno zasedanje bi moralo ukloniti oni del radikalne stranke, ki ne zna razločevati med narodnim in svojim imetjem. Tragika radikalne stranke je, da ona ne more dalje brez četvorice ministrov (ki so obtoženi po zakonu o korupciji). Ne moremo dovoliti, da se sklene s temi ljudmi kompromis. Mi dobro vemo, da bo trpelo dolgo, predno bo uničena korupcija, a mi imamo na čelu tako značajnega in poštenega človeka g. Lj. Davidoviča, katerega nazivajo »mravlja« in ako nikdo drugi, ta mravlja ne živi od tujega truda. Ta mravlja dela sedaj kot lev v obrani parlamentarizma. G. Predavec, ki se je povrnil iz Beograda je pravil, da je bil gospod Davidovič zmiraj sijajen človek, a ravno sedaj, ko se loteva praktične izvedbe sporazuma in skupnega dela, je še sijajnejši. Sporazum se ne da diktirati, ampak se ga da izvesti edino z medsebojnim sodelovanjem in skupnimi izkušnjami. To vprašanje (sporazuma) se ne da rešiti teoretičnim potom. Ako bi bilo to teoretično delo, potem bi dobili demokrati in bati-naši tarčo, v katero bi sipali strele. Sporazum je živo delo, ki se mora izvesti v življenju z medsebojnim sodelovanjem v vladi in da stopi HRSS v vlado z močnimi političnimi ljudmi, ki bodo vnesli v vlado duh hrvatske jakosti. Predstavniki današnje vlade so rekli meni (Radiču): Rabimo vašo pomoč. Sporazum se bo izvedel najpoprej v vladi, potem v parlamentu, potem pri volitvah, kjer bo dobil sankcijo naroda. Jaz (Radič) bom govoril v nedeljo v Vrhpolju o faktorjih sporazuma in o drugem ustavnem faktorju bom podal izjave, ki bodo uničile vse spletke ter intrige, ki hočejo uničiti ta stvar (sporazum), ki je ustvarjen s tolikim trdom.

Kako si predstavlja notranji minister Nastas Petrovič revizijo ustave? Notranji minister Nastas Petrovič je dal te dni dopisniku praškega lista »Rijen« te le informacije: Vlada je popolnoma stabilizirana in kaka sprememba današnjega režima je naravnost izključena. Pri prihodnjih volitvah bo glasovala večina naroda za politiko današnje vlade in za srbsko-hrvatski sporazum. Ustava bo revidirana in nato je vlada že pristala. Podrobnosti glede sporazuma še sicer niso določene, a vsekakor bo izvršena revizija ustave v smislu Protičevega programa o oblastnih samoupravah, seve v modifikaciji napram današnjim razmeram. Ta revizija ali kakor pravimo sporazum med Srbi in Hrvati bo izvedena tako, kakor predpisuje sedanja ustava, to je po volitvah. Na vprašanje praškega dopisnika: ali bo imel vstop Radičevcev v vlado kak vpliv na politiko Male antante in še posebno na Čehoslovaško? Na to vprašanje je odgovoril Petrovič: Mislim, da je kaj takega izključeno. Radič je, kolikor ga poznam jaz, velik slovanofil, ki sigurno ne bo storil nič kaj takega, kar ne bi bilo samo proti interesom Jugoslavije, ampak proti koristim slovanstva. O položaju v radikalni stranki je rekel Nastas Petrovič, da ni več daleč čas, ko bo večina stranke zapustila diktatorsko manjšino. Radikalna stranka je tik pred razkolom, ker začenja pri radikalih prevladovati naziranje ter smer, ki je za sporazum in za poravnavo s Hrvati. Glede notranje politike je izjavil Petrovič, da stoji odločno na principu popolne zakonitosti in tudi administracija že napreduje. O narodnih manjšinah je izjavil, da bodo uživale popolno enakopravnost dokler bodo ostale lojalne napram državi, sicer se bo pa z njimi postopalo kar najbolj radikalno, ker incidentov on ne trpi.

Izjava notranjega ministra. Glede vesti o protivladnem razpoloženju v vojski, je izdalo notranje ministrstvo uradno objavo, ki naglaša najprej, da je samo minister za notranje zadeve dolžan in poklican čuvati red in mir v državi ter voditi račune o vsakem pojavu notranjega državnega življenja. Potem se ugotavlja, da ni nobene akcije vojske, ki bi bila naperjena proti današnji vladi. Ta izjava ima še pristavek, da bi vlada vsako tako akcijo preprečila. Uradna izjava notranjega ministrstva je bila gotovo izdana šele potem, ko je vlada podvzela energične korake proti vsem vojaškim osebam, ki so se nepoklicano vmešavale v politiko.

Po svetu.

Bolgarija za znižanje vojnih odškodnin. V Pariz je prispel bolgarski zunanji minister s prošnjo, naj se Bolgariji kolikor mogoče zmanjšajo vojne odškodnine. Bolgarski zunanji minister je bil najprej sprejet od predsednika francoske vlade, potem pa od predsednika

reparacijske komisije. Bolgarski minister gre s svojo prošnjo tudi v London.

Nova grška vlada. Novi grški kabinet je sestavil vladni program. Glede tega programa je izjavil vladni predsednik, da bo vojna dolžnost omejena in znižana na najmanjšo mero. Glavna vladna skrb bo gospodarsko in finančno ravnotežje v državi ter štabilizacija valute. Finančni minister je izjavil, da je finančno stanje države dobro ter da ima na razpolago 400 milijonov drahem in 200 tisoč funtov šterlingov, naloženih v Narodni banki.

Matteottijevi morilci. Glavni obtoženci umora poslanca Matteottija, zaprti v Rimu, so po vesteh nekaterih italijanskih listov zadnje dni podali neka važna priznanja glede zločina. Te vesti se od nobene uradne strani ne potrjujejo in italijanska opozicija je še vedno mnenja, da hoče vlada ubiti javno zanimanje za ta proces ter obdolžence po dolgem odlašanju kolikor mogoče prizanesljivo soditi.

Združeni boj proti fašizmu. Parlamentarni odbor italijanskih opozicijskih skupin je imel sejo, na kateri je razpravljal o političnem položaju. Sprejel je dnevni red, v katerem ugotavlja, da se proces izolacije vlade in fašistovske stranke v javnem mnenju čimdalje mogočnejše razvija. Ta proces se je začel na poplarskem kongresu v Turinu, a po umoru Matteottija so sledili sklepi komitantov (vojnih udeležencev) v Assisiju, časnikiarje v Palermu, sodnikov v Turinu in liberalne stranke v Livornu. Vsi ti sklepi dvigajo glas za svobodo tiska, zborovanja in združevanja ter zahtevajo odpravo vsake strankarske milice, ker drugače parlament ne more svobodno in neovirano vršiti svoje naloge kot predstavitelj ljudske volje, da sklepa zakone in nadzoruje in presoja vladno delo. Odbor končno soglasno ugotavlja akcijsko solidarnost vseh opozicijskih strank in skupin v svrhu, da se doseže uresničenje pogojev, določenih v predlogu z dne 27. junija t. l.; te pogoje smatra odbor slejkoprej kot neobhodni minimum, da se vrne parlamentu suverenost in zjamči, da bo mogel svobodno razvijati svoje delo.

Ultimatum nemškega državnega kancelerja. Nemčija še vedno visi med novimi volitvami in med vstopom nacionalistov v vlado. Državni kanceler dr. Marx je posameznim frakcijam državnega zbora podal nekaj ultimatum s tem, da je označil kot prvi pogoj za vladno koalicijo priznanje sedanje republikanske državne oblike in njene ustave. To velja za notranjo politiko brez-pogojno, za zunanjo pa londonski sporazum. Vsled tega je samoobsebi razumljivo, da se morajo vse stranke, ki bi hotele sodelovati v vladi, obvezati za izvedbo zakonov, ki so v zvezi s strokovnjaškim ali Dawesovim predlogom.

Anglija pred volitvami. Vlada angleške delavske stranke je padla pred združenim nastopom opozicije liberalcev in konservativcev, ki so napravili veliko vprašanje iz male zadeve nekega komunističnega urednika, češ, da je bila protizakonito opuščena obtožilnica proti njemu. Macdonald je bojno rokavico sprejel, nasvetoval je kralju razpust parlamenta in nove volitve so že določene za 29. oktobra. — Macdonaldu in njegovi delavski stranki se ni treba bati volitev. Liberalci in konservativci, ki so kot opozicija složno nastopili proti njemu, ne morejo ostati za dolgo složni in stvar, ki so jo vzeli za povod svojega nastopa, v nobenem oziru ne diskreditira delavske stranke in njene vlade. Bilanca te vlade je nadalje zelo dobra in zanimiva. Delavska stranka je lahko ponosna na svoje uspehe v zunanji politiki, na razne notranje reforme in posebej še na to, da je dala državi prvič po vojni uravnoteženi in aktivni proračun. V osebi Macdonalda je pa imela Anglija prvega premijerja, ki ni samo najčistejši poštenjak in velik idealist, ampak tudi pravi ljudski politik, ki nikdar in nikomur ne prikriva pravega dejanskega notranjega in zunanjega položaja.

Poljski socialisti proti vladi. Poljska socialno demokratska stranka je zborovala več dni in je končno v njej prevladala struja, ki zahteva najostrejšo opozicijo proti vladi. Opozicija se zahteva vsled tega, ker vlada ne pobija korupcije in draginje in ker skrajno brezobzirno postopa proti narodnostnim in verskim manjšinam.

Francija in Rusija. Parlamentarna komisija, ki je bila določena od francoske vlade za proučevanje vprašanja francoskega priznanja sovjetske Rusije, je predložila vladi svoj predlog, naj se sovjetska Rusija de jure prizna in naj se še le po priznanju začnejo razna pogajanja. Ta predlog pa vsebuje tudi naslednje pogoje: Ameriško vlado naj se obvesti o odnosajih med Francijo in Rusijo, Rusija naj zagotovi amnestijo vsem ruskim beguncem, ki se nahajajo v Franciji, teh je okrog 300 tisoč in končno naj ruska vlada zagotovi Franciji svojo pripravljenost, stopiti po priznanju z njo v trgovinska pogajanja.

Za svetovno carinsko unijo. Na 23. svetovnem mirovnem kongresu, ki se je nedavno otvoril v Berlinu, je povdarjal belgijski senator La Fontaine: Razveseljivo je, da se ta kongres vrši baš v Berlinu. Ves svet hoče danes mir in sporazum. Naloga kongresa je, da prouči predloge, ki so jih izdelali diplomati v Ženevi. Njih namen je pomirjenje sveta in je treba ugotoviti, če res lahko preprečijo bodoče vojske. Obljuba delne razorožitve je samo ponižen prvi korak, z njim mora iti vstrie gospodarska razorožitve. Kajti carinske meje so trajen vzrok preprirov. Predlagati moramo enotno svetovno carinsko zvezo.

Beležke.

Ozadje demisije vojnega ministra. Poročila o sumljivih obiskih in sestankih glavnega korupcionista in bivšega ministra Lazice Markovića z raznimi generali v Beogradu in Novem Sadu so prišla malo prepozno, ker se je radikalsko-generalna zarota že dolgo časa sem pripravljala. Gotovo pa je, da so konference Lazice Markovića v neposredni zvezi z ostavko ministra generala Hadžića. Zadnje posvetovanje je imel Lazica Marković s komandantom I. armijske oblasti, generalom Milosavljevičem v Novem Sadu. Ta general je s korupcionistom Markovićem dolgo in ostenativno konferiral, ko pa je koj na to prišel v Novi Sad minister dr. Pečić, ga je pa popolnoma ignoriral. Radikali so očividno po svojih zaupnikih v oficirskih vrstah tudi hujskali vojnega ministra proti notranjemu ministru Nastasu Petroviću. Tako je zadnji čas pred ostavko vojni minister prinesel notranjemu ministru razna poročila od vojaških poveljnikov glede razpoloženja na Hrvatskem. Po enem takem poročilu naj bi bila vojaška straža pri Sanskem Mostu slišala klice: Živijo republika! General Hadžić je iz te muhe, očividno nahujskan, delal slona, notranji minister Petrović je pa vse to hladnokrvno zavračal kot brezpomembno ter odločno povdarjal, da vojaški poveljniki niso upravičeni in tudi ne poklicani izdajati poročil o razpoloženju v državi. Beograjski odvetnik Dimović, ki prav dobro pozna delo važnih političnih in izvenpolitičnih krogov je že pred demisijo trdil, da so v teku razne priprave za padec vlade. Tako so razni vojaški činitelji pošiljali v najrazličnejše javne lokale svoje špijone, da prisluškujejo, kaj govorijo razni ministri in narodni poslanci. Eden od teh špijonov je iz hotela »Petrograd« prinesel na široko razvlečeno poročilo, kako se neki hrvatski poslanci, med njimi tudi Predavec, razgovarjajo s srbskim republikancem Lazarevičem. Špijon je pravil, da sicer ni slišal kaj so govorili, a da je na licih videl, kako so si vsi složni v neki zelo važni stvari. Špijonske bajke in raznovrstne intrige gredo v brezkončnost in vlada, ki vseh teh umazanosti in neumnosti ni mogla preprečiti, bo gotovo preskrbela, da se popolnoma razkrinkajo. To nado izražajo ugledni beograjski listi.

Vojaško glasovanje. Pri nas se dogajajo stvari, o katerih drugod po svetu še ni bilo slišati. Ena od teh je tudi vojaško-politično glasovanje. To je nastalo takole: Po strašnem umiku preko Albanije v zimi leta 1915 so srbski vojniki po raznih taboriščih često razmotrivali in razpravljali o usodi svoje domovine in o politiki narodnih očetov. Pri tem je samo od sebe prišlo do glasovanja. Fižol ali pa kaj podobnega — belo za Pašića, črno ali temno pa proti Pašiću — so metali v šajkače ali pa v škornje, da bodo volitve bolj tajne in tako so glasovali pri vseh svojih razgovorih. Od teh glasovanj ubogih vojakov Pašić na Krfu seveda ni bil odvisen, a taka glasovanja so se udomačila ter do danes ostala. Oficirji so večkrat tako glasovanje vojakov izvedli, da se lahko potem pohvalijo: glejte, koliko zaupanja ima narod do prvakov in kako demokratično se pri nas v vsaki stvari glasuje. — Tako glasovanje so si privoščili sedaj po ostavki vojnega ministra tudi pri II. pešadijskem polku v Beogradu pa — o smola! — pričakovani izid glasovanja je popolnoma izostal. Od vseh glasovalcev — od oficirjev pa do zadnjega moža — je bila za Pašić-Pribičevićovo politiko samo 24 glasov, vse druga pa za sedanjo vlado. Iz tega se vidi, da narod ni tako primitiven, kot si gospoda misli in da se razni čudni politični triki obrnejo tudi proti svojim očetom.

Kdo med Srbi ima večino? Radikali, ki so sporazum vedno teptali, trdijo sedaj, da imajo oni edini nanj pravico. Posebno radi se sklicujejo na okolnost, da mora in more sklepati končnovečelaven sporazum samo večina Srbov z večino Hrvatov. Srbsko večino pa reklamirajo radikali seveda zase, da bi na ta način zopet zlezli v vlado. Trditve radikalov o njihovi večini med Srbi pa zavrača beograjska »Pravda« s sledečimi številkami: Za radikale je glasovalo pri prejšnjih volitvah 500 tisoč volilcev, za Pribičevićeve demokrate pa 50 tisoč, kar da 550 tisoč glasov. Za Davidovičevce pa je glasovalo 360 tisoč volilcev in za zemljoradnike 170 tisoč, torej 530 tisoč glasov. Tem je treba prišteti še okoli 20 tisoč za neodvisne radikale oddanih glasov. »Pravda« je pa še izpustila lepe desetstose glasov, ki so bili oddani za republikance, komuniste in druge stranke, ki niso dobile mandatov. Ti glasovi so gotovo tudi odločno proti Pašiću. Iz teh števk se jasno vidi, da radikali niso dobili večine v narodu takrat, ko je moral delati zanje ves vladni aparat, kar v Srbiji jako mnogo pomeni, če ne vse. Zato se radikali ne morejo sklicevati niti na številčno niti na moralno večino v ljudstvu.

Dnevne novice.

Ministrski razgovor glede davkov. Ministra dr. Korošec in dr. Kulovec sta imela s fin. ministrom dr. Spahom daljši razgovor v zadevi davčne preobremenitve v Sloveniji. Ugotovili so, da sedanji finančni minister ni izdal niti ene take naredbe, ki bi mogla služiti davčnim uradnikom za povod njihovi izredni gorečnosti. Vsi davčni zakoni so bili sklenjeni pod prejšnjo vlado. Dr. Korošec in dr. Kulovec sta se pritožila v zadevi osebne dohodnine in davkov na promet in proti nekaterim davčnim uradnikom, ki postopajo strankarsko in pristransko. Dr. Spaho je izjavil, da bo v finančnem zakonu zvišal eksistenčni minimum in spremenil davčne lestvice. Dalje je izjavil, da bo ustavil davčne eksekucije in izvršil revizijo naložene osebne dohodnine. Tudi glede davkov na promet bo ukrenil remedure. Dalje so

se zedinili tudi glede davčnih olajšav zadrugam. V podrobnostih še bo govoril z delegatom v Ljubljani, ki pride te dni v Beograd.

Sedemdesetletnica goriškega nadškofa. Dne 10. t. m. je obhajal goriški nadškof dr. Frančišek B. Sedej svojo 70 letnico. Nadškof dr. Sedej, ki ima velike zasluge za slovenski narod sploh in posebej še za vse krščanske prosvetne ustanove, se je rodil 10. oktobra 1854 v priprosti kmetski hiši v Cerknem. V šolo je hodil najprej v domači vasi, gimnazijo je dovršil v Gorici. Bil je vsa leta odličnjak. Leta 1877 je bil v mašnika posvečen, kaplanoval je eno leto v domači vasi in odšel na to na dunajski Avguštinij. Po dovršenih študijah se je vrnil v Gorico in postal profesor na semenišču. Potem so ga poklicali na Dunaj kot ravnatelja Avguštinija. Deloval je obenem v Danici in bil predsednik Dijaškega podpornega društva. Pisal je v »Dom in Svet« in »Rimski katolik« ter mnogo potoval. Kardinal Missia ga je poklical nazaj v Gorico, kjer je postal stolni župnik in kanonik. Dne 21. februarja 1906 je bil imenovan za goriškega nadškofa in meseca novembra posvečen in ustoličen.

Požar v Gornji Sv. Kungoti. V nedeljo, 12. t. m. ob štirih jutraj je nastal ogenj pri Francetu Lebariču, posestniku mline in pilarne v Gor. Sv. Kungoti št. 190 ter se je v najkrajšem času tako razširil, da ni bilo mogoče več rešiti mline, ker tam nimajo nobene požarne brambre, pa tudi v okolici je ni. Poštni urad je zato obvestil požarno brambo v Mariboru, ki je bila kmalu na licu mesta in je po dveurnem požrtvovalnem delu rešila en del pilarne in celo stanovanjsko poslopje s pohištvo vred. Ogenj je nastal v poslopju, kjer se nahajajo stroji ter se je razširil na vse strani in je uničil mlin popolnoma, pilarno pa poškodoval le deloma. Škoda je ogromna in to tembolj, ker je bil posestnik zavarovan le za 4000 dinarjev pri »Jugoslaviji« in za mali znesek tudi pri »Croatiji«. Kako je ogenj nastal, se ne ve, sumi se pa, da se je samovoz (lokomobila) sama od sebe užgala. Pri tej priliki je vodja mariborske požarne brambre Voller po nesreči padel v vodo, toda poškodoval se je le neznatno. To naj bi bil dokaz, da bi bilo zelo umestno, ako bi se ustanovila požarna bramba tudi v Gor. Sv. Kungoti ali pa vsaj v bližini, vsled česar bi se vsakokrat preprečila večja nesreča in večja škoda.

Se enkrat o firmi Bogdanovič-Rančigaj-Rainhardt. Vdosedanjih odkritjih ni bilo še govora o sledečih korupcijskih specialitetah: 1. Djordje Bogdanovič, ki je tudi pri nas v Ljutomeru prodajal svojo nadutost, se je (po naših pozitivnih informacijah) ponudil znani gornjeradgonski izvozni tvrdki, da zamore pustiti »koji vagen freis«, to je brez carine. Ta svoj predlog je utemeljeval s tem, da je vsled slabe plače prezadolžen . . . Priče na razpolago! 2. Isti gospodin Djoka goljufa državo na sledeči način: S pomočjo »pobratima« Pepeta Rančigaja seveda. Predloži potni račun iz Gor. Radgona v Maribor, računajoč s tem, da v Beogradu sigurno ne vedo, da vozi tod železnica. Voz mu da na razpolago seveda Rančigaj, ki pa mimogrede povedano — nima, niti ni imel kedaj voza in konj . . . Izstavita račun: Pot v Maribor 800 D, primernost cene potrdi občinski urad Gornja Radgona. Naš Djoka se seveda pelje po železnici in potroši 60 D iz Gor. Radgona v Maribor in nazaj. Seveda, to ni korupcija na škodo države! — 3. Iz obrtnega registra, ki leži pri nas v Ljutomeru je razvidno, da je g. Franja Rančigaj odložila obrtno dovoljenje za trgovino z delikatesami in jajci — in enkrat za delikatese in mast, dočim ima Josip Rančigaj obrtno dovoljenje za trgovino s perutnino (št. 3619 od 21. marca 1922) nikakor pa ne za trgovino z mešanim blagom, ker se ni nikdar niti ure učil trgovine, vendar pa poseduje tako dovoljenje, ker brez istega ne bi mogel dobiti od banke predpisanega uverjenja za izvoz . . . Ali ni to korupcija? Zakaj ne poseže oblast v to zadevo? — Pozivamo obrtno oblast v Ljutomeru, da posveti temu in vsem prihodnim razkritjem vso pozornost. Zlasti očitna je goljufija, da Rančigaj nemoteno izvažajo deželne produkte, za katere nima koncesije in ako je isto na kak zakoniti način dobil — v svojem imenu izvažajo inozemsko tvrdko Rainhardt ter s tem ogoljufa državo za 4 odstot. prometni davek, ki je po zakonu predpisan za inozemske izvozne tvrdke. Obrtniki smo preskrbeli, da so se vsa že dokazana in dokazljiva razkritja stavila do znanja kompetentnih ministrov. Mi, pošteni obrtniki davkoplačevalci pač ne moremo trpeti, da bi domači in inozemski paraziti, koruptni protežiranci Pašičeve radikalije nekaznovano goljufali našo državo! Ven z gnojem od naše severne državne in narodne meje! — Ljutomerski obrtnik.

Položaj in stališče podnajemnikov. V imenu podnajemnikov piše g. J. B.: Še je čas, da se prepreči obnove krivice dosedanjega stanovanjskega zakona napram podnajemnikom. Usojam si gospode poslance opozoriti na sledeče kričeče dejstvo: Najemniki, zaščiteni z zakonom, plačajo za 1—2 sobi s kuhinjo mesečno 150—300 kron stanarine; podnajemnik pa plača za eno malo sobo 1200—2200 kron, ali pa na primer: moj gospodar (najemnik) je plačal leta 1918 za celo stanovanje 300 kron; jaz pa za svojo sobico 40 kron. Danes pa plača moj gospodar (najemnik) 600 kron, jaz pa za ravno isto sobico 1500 kron, reci: entisočpetsto kron. — Torej najemniku je bilo stanovanje podraženo za dvakratno, meni, podnajemniku, pa za 37,5, reci: sedemintridesetipolkratno svoto. Menim, da ni potrebno, da bi opisoval krivico bolj obširno, samo to naj še omenim, in zagotovim gospode poslance, da je mnogo podnajemnikov, ki so še veliko na slabšem, kakor jaz. Iz navedenih in drugih razlogov se pridružujem, kakor gotovo tudi drugi podnajemniki, v polnem obsegu protestu udruženih hišnih posestnikov za Slovenijo z devizo: »Proč z zaščito stanovanjskih izkoriščevalcev!«

Šominjajte se Dijaške večerje!

Kipar Meštrovič odpotoval v Ameriko. Dne 8. t. m. je odpotoval iz Zagreba v Ameriko rektor zagrebske umetnostne akademije, kipar Ivan Meštrovič. Meštrovič priredi v New Yorku in po drugih velikih ameriških mestih razstavo svojih del, posebno kosovske skupine. Z Meštrovičem potuje znani publicist Milan Marjanovič, ki je prevzel organizacijo razstav.

Geodetska-kulturnotehnična fakulteta v Zagrebu. V Jugoslaviji imamo samo eno geodetsko kulturnotehnično fakulteto: na tehniki v Zagrebu. Fakulteta je slabo obiskana, dasi se odpira ravno v naši državi geodetsko kulturnotehničnim strokovnjakom obširno polje za delo, saj so se cele pokrajine neizmerjene, izvršiti bo treba komasacijo, izsuševanje itd. Da pospeši obisk fakultete, je dovolil finančni minister slušateljem tega zavoda neomejeno število ustanov. Vsak slušatelj, ki se vpiše na fakulteto, dobi ustanovno letnih 8400 D, ki mu ostane vsa štiri leta. Tudi vojni minister je razpisal več ustanov za aktivne častnike, ki bi hoteli na fakulteti dovršiti dveletni tečaj kot izredni slušatelji. Stipendisti se morajo obvezati, da ostanejo 6 let v državni službi.

Nasilni vojaki. Iz Beograda javljajo tale izvanredni slučaj: Iz železniške postaje Topčider je hotel odpeljati jutranji vlak. Ravno ob času odhoda pa je začela dvajsetorica vojakov od 7. pešpolka kricati: Stoj! Nekateri so se celo vrgli na tračnice pred vlak. Vikali so: »Ne možemo mi pješice da idemo!« Zahtevali so, da se naj vozijo brezplačno. Vlak je čakal tri ure, predno je dospel na postajo močen oddelek policije, ki je vojake pomiril in jih odpravil, da so šli pešice. Naloga naših generalov bi bila v prvi vrsti, da bi se brigali predvsem za to: Kako odpraviti nezadovoljstvo med moštvom, ne pa, da se ta gospoda vmešava v prvi vrsti v politiko.

Na gostiji gg. Cirila Božić in Katice Šorgo so nabrali svatje za Dijaško večerjo 120 dinarjev. Prisrčna hvala njim in D. v. želi obilno posnemanja.

Iz Ptujja.

Kakor smo že izjavili, nima ptujška nemška lista niti Nemcev, še manj pa domačine in je naslov »domača« direktno potvoren. Izmed vseh kandidatov je le pet res Nemcev in to so: Steudte, Fürthner, Schwab, Blanke in Strohmayr. Vsi ostali so rojeni Slovenci iz Ptujkega polja ali pa iz naših lepih Haloz. Dr. Fichtenau n. pr. nosi to ime neopravičeno in protizakonito, ker se je še njegov oče pisal Jelovšek von Fichtenau, njegov sin, sedanji kandidat, pa je obdržal zakonito prepovedan predikat, da zbrise s tem svoje slovensko pokolenje. Spruschna je bil vpisan še celo v tukajšnji nemški šoli od nemških učiteljev Spruzina, njegova mati je Haložanka iz Sakušaka, ki še danes ne zna besedice nemški, žena pa je iz Orešja, kljub temu je ravno ta očiti renegat najhujši in najstrupenejši nemški agitator. Saischegg, Ernst, Miloschitsch, Petrovič, Wegschaidt itd. so prisili Haložani, Hojnik, oba Murko, Kukovec, Rojko pristni Polanci, Ribič, Omulec iz Brega pri Ptuj, dr. Kalb iz Brežic, Murschetz od St. Lenarta v Slov. gor., Kersche iz celjske okolice, Slawitsch iz Kamenšaka pri Ljutomeru, dr. Sadnik iz Savinjske doline in istotako Jelovšek von Fichtenau, ostali pa so pri-vandanci iz vseh delov sveta. Če še vzamemo k tem Prek murca Zselezna, Čeha Nikola in Vessely, Hrvata Vrečiča, pa imamo celo listo »domače gospodarske stranke«, ki je domača menda radi tega, ker ni nobeden domačin, gospodarska pa za to, ker so si nagrabili našega slovenskega premoženja. Vsi ti kandidati in če ne sami, pa njih predniki so privandrali v Ptuj in si tukaj pridobili lepo premoženje z izžemanjem našega slovenskega ljudstva. Drugi zopet ki je pridobil premoženje na ta način, da je oženil kako staro, pač pa bogato slovensko vdovo, obče pa je znana ptujška šnopsarija, s katero se je hotelo moralno in gospodarsko ubiti naše ljudstvo in radi tega ne smejo manjkati med kandidati sorodniki znanih tvrdk Hutter in Strasschill. To je majhna slika teh nemških kandidatov in njih domače in gospodarsko delo, naše ljudstvo pa vendar enkrat odpi oči, pogledj, koga podpiraš in stori to, da poznaš v bodoče res le domačega, slovenskega trgovca in obrtnika ter se izogiblji vsake nemške in nemškutarske trgovine, ker si drugače gojiš gada na lastnih prsih.

Nove orglje pri Sv. Petru in Pavlu v Ptuj. Ker v naši župnijski cerkvi že več let ni dobrih orgelj, je cerkveno predstojništvo skupaj z župani sklenilo, da se napravijo nove, ki bi bile ponos naši fari. Izvolil se je že tudi izvršilni odbor, ki bo vodil celo stvar. Delo se bo izročilo svetovnoznani tvrdki orgelj Mauracher. Komisija iz Ljubljane bo pa celo zadevo pregledovala. Daj Bog svoj blagoslov!

Iz Maribora.

Bahunovci pri Gambrinu. Bahunov protestni obhod je končal pri Gambrinu. Ovčice so se tam zbrale, da čujejo Bahuna, Erzena in druge socialistične velikaše. — Bahun je tam razlagal svojim »zvestim«, kar jim je že najmanj dvajsetkrat lagal: »Vse stanovanjske bede v Mariboru je kriv ta preklicani dr. Jerovšek, poleg njega pa še seveda tudi poslanec Zebot«, tako je učil Bahun svojo gardo. Bahun in njegovi sodrugi pa so v občinskem svetu cela tri leta zidali z jezikom delavske hiše v zrak. Kakor hitro pa se je zrušila na magistratu socialistična slava, zrušile so se tudi Bahunove hiše in se razletele v prah, tako da po friletnem trudopolnem delu zopet nimamo nič. »Da, da, ko bi teh preklicanih kleikalcev ne bilo, pa bi bilo vse dobro, in Bahun bi bil v svoji vsemogočnosti tudi iz nič postavil v Mariboru mogočne stavbe. Ta prešmentani dr. Jerovšek pa je skoval skupaj Narodni blok in izpodnesel Bahunu tla, tako, da se je vrnil na magistrat le s tremi pristaši. Oh, ko bi

le tega Jerovška ne bilo.« Tako je modroval Bahun na zborovanju in slično so mu pomagali drugi.

Bahunova kultura. Nekako ob poldvanajstih so Bahunovci šli od Gambrina. Na Slomškovem trgu se je razgovarjal dr. Jerovšek z nekim delavcem. Ko Bahunovci spoznajo dr. Jerovška, ki jim ga je ravnokar Bahun opisal kot najgrozovitejšega človeka v Mariboru, začnejo vpiti in kričati nanj, da je bila groza. Dr. Jerovšek miren in prijazen kakor je že, se obrne proti Bahunovim divjakom ter jim prijazno in smehljaje odzdravlja, kar njihovo divjost še pomnoži. Tako so Bahunovci takoj po shodu pokazali, česar jih Bahun na shodu učil. Ljudje pa, ki so prišli zraven, so na ves glas klicali: »Glejte, to je Bahunova kultura!«

Bahun na cesti. Vrste Bahunovih socialistov se vedno bolj krepijo. Zapuščajo ga delavci, zvestobo mu odpovedujejo železničarji, ker nikdo ne mara blebetavega in sitnega Bahuna. Za to išče v zadnjem času Bahun svoje pristaše po mariborskih ulicah. Pred volitvami v mariborski občinske svet je zbral svoje ovčice moške, ženske in otroke ter šel z njimi na sprehod po mestnih ulicah manifestirat za mir, da bi ljudem pokazal, koliko pristašev še ima. Pa sprevod je bil žalosten. Ljudje niso hoteli korakati v Bahunovih vrstah. Še 300 jih ni spravil skupaj vstevši ženske in otroke. Bila je polomija. Včeraj pa je Bahun zopet poskusil svojo srečo. Bobnal je po »Volksstimme« celih 14 dni ter klical na protestno manifestacijo zoper hišne posestnike. Pa vse skupaj ni nič pomagalo. Ljudskih mas pač ni, jih od nikoder ni. Tako klaverne protestne akcije, kakor je bila včeraj Bahunova, še Maribor pač ni videl. Še 200 ljudi niso mogli socijalisti zbornati skupaj in med temi je bila gotovo petina otrok. Niti vseh novo izvoljenih socialističnih občinskih svetnikov ni bilo videti v »procesiji«. Žalostno je korakala ta Bahunova garda po mariborskih ulicah. Nikdo se ni zmenil za njo. Le tuintam je vprašal kak radovednež z dežele: Ali je to vse, kar je še ohranil Bahun v Mariboru? Bahunovi gardisti niso kazali nobenega navdušenja za svojo stvar — tiho in pobešenih glav so šli za tablicami, ki so jim kazale pot. Da, da gospod Bahun! Zopet polomija, pa še kakšna. Še par takih obhodov in korakali bodele sami pri protestnih obhodih.

Bahun je kriv, da se v Mariboru ne zida. Bahun je v nedeljo na shodu razlagal svojim backom, da je bil dr. Jerovšek kriv, da se v Mariboru še nič ni zidalo. — Prismođe so mu to gotovo verjeli. Resnica seveda je, da dr. Jerovšek ni ničesar kriv, če se v Mariboru ne zida. On Bahunu ni mogel dati milijonov za hiše, ker jih nima. Kdo pa je torej kriv, da občina za odpravo stanovanjske bede še ni ničesar storila? Kratko povemo: »Kriv je Bahun in njegovi socialistični odborniki, ker niso imeli kredita.« Pred približno poldrugim letom že je dr. Jerovšek v občinskem svetu rekel, »da se z zidanjem tako dolgo ne more pričeti, dokler občina nima denarja na razpolago, kar seveda vsak pameten človek uvidi. Zato pa naj občinski svet pooblasti g. župana Grčarja, da ta izposluje 500.000 švicarskih frankov, to je 8 milijonov dinarjev posojila za zidavo.« Župan Grčar, ki je tudi Bahunov sodrug, je bil na to pooblaščen, da se potruži za tako posojilo. Ali iz tega ni bilo nič. Na magistratu so vladali socialisti in tej socialistični večini ni nikdo zaupal 500.000 švicarskih frankov. Socialistični župan Grčar ni dobil tega posojila in zato se ni moglo začeti z zidanjem. Da še občina ni postavila nobenega stanovanja, je torej kriva Bahunova socialistična večina z županom Grčarjem vred, ki vkljub temu, da je imel od občinskega sveta naročilo, ni našel potrebnega posojila za občino. To si naj Mariborčani dobro zapomnijo za takrat, ko bode Bahun zopet lagal svojim backom.

Reismanova nabiralna akcija. V soboto in nedeljo je dr. Reisman zopet razposlal po mestu čete nabiralecev za Ljudsko knjižnico. Da se nam ne bo očitalo, da smo kot politični nasprotniki dr. Reismana tudi nasprotniki kulturne naprave kakor je vsaka ljudstvu namenjena knjižnica, smo odložili številne pritožbe, ki nam prihajajo tudi iz demokratskega tabora, kjer je začela že predsedati Reismanova navidezna kulturna, v resnici pa osebna in politična akcija. Prizanesli smo to pot še, da se je nadlegovanje po ulicah in hišah radi nas lahko nemoteno izvršilo. Je pa zdaj skrajni čas, da spregovorimo

o tej Reismanovi špekulaciji resno besedo. Če bi dr. Reisman v celem svojem življenju pokazal le eno dobro stvar, katere se je oprijel, pa da bi je ne bil spočel in porodil zgolj ali iz političnih nagibov ali radi svoje osebne ambicioznosti — ne trdimo radi osebnega koristolovstva — bi na vse zadnje verjeli, da je z ustanovitvijo Ljudske knjižnice napravil izjemo. Toda iz vrst demokratskih krogov samih se nam zatrjuje, da so tudi tam že davno spoznali, da je tič na koži čisto drug, kakor se kaže po svojem perju. Tudi pri ustanovitvi Ljudske knjižnice se dr. Reismanu ni šlo za ljudsko naobrazbo, za lep namen sam, temveč za umetno prikrito politično akcijo, ki naj mu nekoč na račun kulture nosi tudi obresti osebne ambicije. Pa tudi radi tega bi se končno ne vtikali v zadevo. Tudi mi stojimo na stališču, da je bolje za mladino, ako čita dobre knjige, kakor da pohajkuje. Nismo torej v principu proti Ljudski knjižnici, pa makar da je Reismanova. V občinskem svetu so naši pristaši brez ugovora pristali na lepo podporo za to knjižnico. Iz čisto drugih razlogov pa moramo biti proti tem večnim Reismanovim nabiralnim akcijam. V Mariboru imamo toliko obupne ljudske bede, nasprotno pa tako malo zanimanja in še manj veselja do človekoljubnega dela, da je skrajni čas napraviti red v nabiranju jav. darov. Tudi vaščani ob nedeljah radi čitajo zabavno čtivo. Ali če v vasi naenkrat izbruhne požar, je naravno, da bo vsakdo pustil čitanje in šel gasit. — Ljudska knjižnica je za enkrat in za naše razmere dovolj založena — to trdi tudi Reisman sam. Kdor se zanima za študijsko čtivo, ima na razpolago izbornore urejeno študijsko knjižnico. Za ljudsko prosveto skrbi Ljudska univerza, ki je za naše ljudstvo bolj potrebna, kakor čitanje romanov. Če je dr. Reismanu resno za povzdigo prave prosvete med ljudstvom, naj vsaj za eno leto prepusti svojo vsiljivo akcijo Ljudski univerzi, ker njegova knjižnica lahko izhaja tudi ob visoki članarini za izposojene knjige. Stvar je vredna, da ji posvetimo še nadaljno pozornost.

Članom JSZ naznanjamo, da se vrši sv. maša zadušnica za bivšim našim članom † Rojko Alojzijem v četrtek, dne 16. t. m. ob pol 7. uri v Stolni cerkvi. Člani se pozivajo, da po mogočnosti isti vsi prisostvujejo. — Načelstvo JSZ.

Glasbene Matice v Mariboru VI. redni občni zbor se vrši dne 20. t. m., ob 20. uri v društvenih prostorih pri Götzu na Aleksandrovi cesti (III. nadstropje) z običajnim dnevnim redom.

Stolno prosvetno društvo v Mariboru začena svoje delovanje s predavanji, katera naj bi vzbudila splošno zanimanje in smisel za prosvetno delo in širila ljudsko izobrazbo. Prvo predavanje se vrši v petek, dne 17. t. m., ob pol 8. uri zvečer v društveni sobi, Koroška cesta 1. Predaval bo preč. g. dr. Medved.

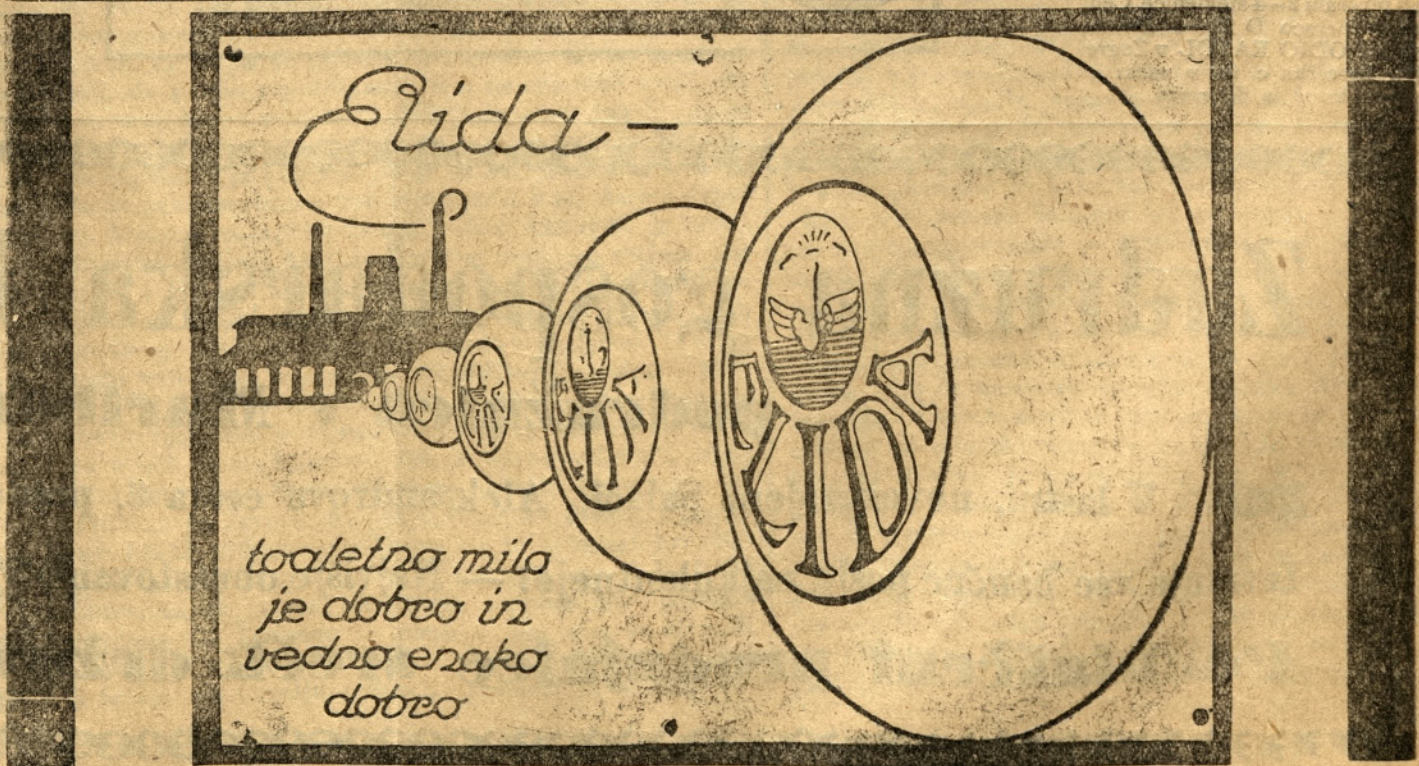
Pevsko društvo Ljubljanski zvon priredi v ponedeljek, dne 20. oktobra t. l. v Götzovi dvorani v Mariboru koncert umetnih in narodnih jugoslovanskih pesmi.

Odbor orlovskega odseka Maribor, opozarja netelovadece odseka, da se vrši za nje redovna telovadba vsak četrtek od 8. do 9. ure zvečer v telovadnici kr. državne gimnazije. Vhod iz Koroške ulice. Bog živi!

Ljudski oder v Mariboru bo v kratkem času otvoril dramatično šolo. Pouk v dramatični šoli je predvsem namenjen naraščaju Ljudskega odra, vendar se bo uprava odra tudi ozirala na izrecne prošnje posameznih katoliških organizacij, ki žele, da se njih članstvo udeležuje pouka v dramatični šoli. Zlasti vabi uprava vse, ki bi radi v tej sezoni delovali pri Ljudskem odru, da se pravočasno vpišejo v dramatično šolo. Kdaj in kje bo pouk dramatične šole, bo uprava pravočasno naznanila v časopisih. Prijave sprejema od dne 14. t. m. dalje tajništvo Ljudskega odra med uradnimi urami vsak dan od 16. do 18. ure v pisarni, Aleksandrova cesta 6 I, soba št. 6 (Prosvetna zveza). Prijave so lahko osebne ali pismene. — Uprava Ljudskega odra.

Uprava Ljudskega odra vabi vse redno članstvo, da se udeleži rednega sestanka, ki bo jutri v torek, dne 14. t. m., v društveni sobi, Koroška cesta 1. Na dnevnem redu so zelo važne zadeve. Vabljeni so nadalje tudi podporni člani in prijatelji Ljudskega odra.

Prvi slovenski tenor Josip Rijavec poje na svojem koncertu danes v ponedeljek, dne 13. oktobra v gledali-

Šču sledeče pesmi in operne arije: 1. A. Sajović: Sere-mada. 2. A. Lajovic: Mesec v izbi. 3. Hatze: Da sam bo-gat. 4. Binički: Grivna. 5. Puccini: arija iz opere »Ma-non«. 6. Puccini: arija iz opere »Gianni Schicchi.« 7. Bizet: arija iz opere »Carmen«. 8. Veri: arija iz opere »Rigoletto«. 9. Leoncavallo: Mattinata. Vstopnice po na-vadnih opernih cenah pri gledališki blagajni.

Odber »Dom ubogih«. Kmetijsko ministrstvo je odobrilo dobrodelno loterijo v prid zgradbe doma za uboge brezstanovance in doma za tuberkulozne stano-vanjejske reveže. Ker je mestna občina v ta človekoljubni namen že podarila primerno stavbišče, je podana prva podlaga, da v celi državi, Maribor prvi izvrši najpotreb-nejšo socijalno in humano nalogo v odpomoč največji stanovnjaški bedi. To veliko nalogo pa naj pomaga iz-vršiti ves Maribor — vsak po svojih močeh. Da se to sodelovanje primerno organizira ter širša javnost se-znani s celim načrtom te dobrodelne akcije, priredi od-bor anketo, ki se vrši dne 14. oktobra t. l. ob 18. uri v mestni dvorani na magistratu. Dnevni red: 1. Poročilo odbora o dosedanem delovanju. 2. Volitev širšega odbora. 3. Predlogi in nasveti. 4. a) konstituiranje glavnega od-bora, b) loterijskega odbora, c) veselicega odbora, č) volitev nadzorstva.

Dne 12. t. m. predpoldne je bil koncert v mestnem parku in sicer v korist zgradbe Doma ubogih. Bil je iz-redno dobro obiskan.

Pretep v Studencih pri Mariboru. V noči od nedelje na ponedeljek je prišlo v Studencih do hudega pretepa. Petindvajsetletni železniški asistent Franc Polanec je dobil par zabodljivcev z nožem.

Državna borza dela v Mariboru. Od 5. do 11. oktobra t. l. je bilo pri tej borzi 123 prostih mest prijavljenih, 193

oseb pa je iskalo službe. V 55 slučajih je borza posredo-vala uspešno in 24 oseb je odpotovalo. Od 1. januarja do 11. oktobra pa je bilo 6065 prostih mest prijavljenih, 8145 oseb je iskalo dela, v 2733 slučajih je borza posre-dovala uspešno in 1312 oseb je odpotovalo.

Posvetovalnica za matere. Sprejemne ure za matere in dojenčke se bodo vršile v zimskem času to je od 15. oktobra do 15. aprila ob sredah in petkih od pol 2. do pol 4. ure popoldne. Zdravnik bo na razpolago v prvi uri.

Prodaja gnoja. V pisarni 32. artilerijskega puka v Mariboru, Tržaška cesta 32, se bo vršila dne 18. oktobra ob 10. uri dražba (licitacija) radi prodaje popolnoma zrelega konjskega gnoja, ki se nahaja na dvorišču ka-valerijske vojašnice, Jezdarska ulica 8 v Mariboru. — Gnoj se bo prodajal tudi na drobno (v malih količinah) posameznim kupcem po pogojih, katerih vsebina se lahko vsak dan izve v pisarni 32. artilerijskega puka. Pred dražbo mora vsak, ki je se želi udeležiti, položiti kavicijo v višini 5 odstotne vrednosti one količine gno-ja, ki jo želi kupiti. Vsem, ki ne postanejo kupci, se ta-koj po dražbi kavicija zopet vrne. Ta licitacija je posebno važna za vse kmete mariborske okolice, ker si na ta na-čin lahko priskrbijo potrebno količino gnoja za jesensko setev.

Starši in dijaki! Vse šolske potrebščine kupite po najnižjih cenah v prodajalni Tiskarne sv. Cirila na Koroški cesti in pa v njeni podružnici, v hiši Zadrugne gospodarske banke, tik frančiškanske cerkve na Alek-sandrovi cesti.

Umetniške gosli na prodaj. Vpraša se pri hišniku v Cirilovi tiskarni.

Priprosta, rujavo likana sobna kredenca, bela otročje postelj z vložkom, lepa velika viseča petrolejka s senčnikom, omare, vrtna sedežna garnitura in raz- ni stari predmeti na podstrešju se prodajo. Zrinjski trg 3 pri hišnici. 696

Josip Nekrep, tesarski mojster in podjetnik, Maribor, Sme-tanova ulica 59, telefon št. 140, prevzame vse dela s točnim in cenim izdelovanjem. 465 11—4

Največje vrtnarsko podjetje v Jugoslaviji »Vrt«, Džamonje in drugovi, družba z o. z., Maribor. Največji izbor ple-menitih sadnih dreves (cepov) v najplemenitejših vr-stah in v vseh oblikah. Plemenite vinske trte na ame-rikanskih podlogah, kakor tudi cepe in podloge istih Seme zelenjave, cvetja in gospodarskih rastlin. Cvetje v loncih in razno ukrasno grmovje ter drevje imamo celo. Zahtevajte cenike! 607 10—1

Predivo kupuje po najvišjih cenah ali zamenja za gotove vrvi tvrdka Ivan N. Adamič, Maribor, Vetrinjska ul. 20. 613

Novo zidana enonadstropna ogelna hiša na prometnem kraju v Ljutomeru, pripravna za trgovino ali obrt, se po ugodni ceni proda. Ponudbe na stavbenika Jandl v Ljutomeru. 620 3—1

Premog iz svojega premogokopa pri Veliki Nedelji pro-daja Slovenska premogokopna družba z o. z. v Ljub-ljani, Wolfova ulica št. 1—1. 101

Trgovina Martin Šumer = Konjice =

priporoča. veliko izbiro raz-nega manufakturnega ter drugega blaga po jako ugod-nih cenah ter je za došlo se-zijo vsakemu dana priložnost, da si pri nakupu oblačila do-sti prihrani. 737 50—1

CUNJE

krojaške, suknjene in platne-ne odpadke, staro železje, kovano in vilito, glaževino, kakor odpadke vsake vrste kupujem po najvišjih cenah

A. Arbeiter,
Maribor, Drevska ulica 15.
Zamenjam tudi staro železje, katero je za vporebo, s ko-vinskimi odpadki in vilitino,

Podgane
in
poljske miši
se uničujejo z novim
Ratolom.

Priznanja zagrebškega policij-skega ravnateljstva in mnogih uglednih tvrdk o izvrstnem u-spehu so vsem na vpogled. Za 100 kv. metrov 1 steklenice ali po oralu 2—4 steklenice. Cen- za steklenico D 22—. Dobiva-se pri ODIO RATOL v Zagre-bu, Bionička c. ter v vsaki le-karni in drogeriji.

Krečko fino sol

na vagone nudi poceni VLADO RADAN, Zagreb, Margaretska ul. 4. Telegr.: Vladan. Telefon: 21—68.

Denar naložite
najbolje pri najvarnejše
Spodnještajerski ljudski posojilnici r. z. z n. z.
v Mariboru, Stolna ulica št. 6,
ki obrestuje hranilne vloge po
8% in 10%
oziroma po dogovoru.

V vseh specerijskih prodajalnah
se dobi

JOHAN

najboljši pridatek k hrani.

„SANA“

tvornica čokolade

Hoče pri Mariboru

priporoča čokoladne izdelke vseh vrst. — Lepe bo-
žične kolekcije! — Najnižje cene!

Otvoritev naznanilo.

Naznanjam cenj. občinstvu, da sem na novo otvoril

krojaški modni salon za gospode in dame

v Mariboru, Aleksandrova cesta št. 25,

nasproti veletrgovine z železnino Pinter in Lemart, v
kajih lokalih sem pred letni vodil znani modni salon
za gospode in dame.

Imel bodem na zalogi prvovrstno blago, izdelovljene
obleke in vse potrebščine, vsled česar bodem zamogel
vsakemu ustreči, ker bodem zaposloval tudi prvovrstne
delavne moči.

Priporočam se cenjenemu občinstvu

Ignac Božič,

MARIBOR, ALEKSANDROVA CESTA 25. MARIBOR.

Modni salon za gospode in dame.

Opozorilo.

Svoje cenjene odjemalce in drugo občinstvo opo-zarjamo, da smo našega inkasanta g. Vekoslava Kvar-tič odpustili iz službe radi nepravilnosti pri inkasiranju in da nima on vsled tega za nas nikakih poslov več opravljati.

630 Društvo za prodajo Singerjevih šivalnih strojev
Bourne in Co., podružnica Maribor.

Zadružna gospodarska banka d. d., podružnica v Mariboru.

V lastni, novozgrajeni palači, Aleksandrova cesta 6, pred frančiškansko cerkvijo.
Izvršuje vse bančne posle najkulantneje! — Najvišje obrestovanje vlog na knjižice in v tek. računu.
Pooblaščen prodajalec srečk državne razr. loterije.